

รายงานการเข้าร่วมประชุมและนำเสนอผลงานวิจัย
ณ งานประชุม 25th WPA World Congress of Psychiatry
กรุงเทพฯ สาธารณรัฐเช็ก ระหว่างวันที่ 5-8 ตุลาคม 2568

นพ.วสุธร วิโรจน์บุญ

แพทย์ประจำบ้านต่อยอดชั้นปีที่ 2 อนุสาขาสังเคราะห์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ

รพ.จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

I. หัวข้อน่าสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

Mental health issues and challenges

มีการคาดการณ์ว่าภายใน พ.ศ. 2573 (ค.ศ.2030) สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (ตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป) คิดเป็น 1% ของประชากรทั้งหมด รวมถึงแนวโน้มความชุกของ Dementia ที่จะสูงขึ้นตามไปด้วย

การเกิด demographic shift ทำให้เกิด challenges ในการดูแลเรื่อง mental health ของผู้สูงอายุในอนาคต ปัจจุบันพบความชุกของการเกิด late-life depression สูงถึง 10-32% ซึ่งปัจจัยสำคัญคือ social isolation หัวข้องานประชุมเสนอเรื่องการนำ Telepsychiatry มาใช้ในกลุ่มของผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงการรักษา family involvement ลด isolation และเพิ่ม continuity of care แต่อาจมี barriers คือ unfamiliarity with devices, physical limitations (vision, hearing, mobility), psychological insecurity (ปัจจัยสำคัญที่อาจจะทำให้ผู้สูงอายุอาจเกิด resistance ต่อการรับบริการ โดยมักกังวลว่าจะไปทำอะไรที่น่าอับอายในการใช้เทคโนโลยี), lack of education, cognitive decline, financial constraints and social isolation โดย solution ที่อาจจะช่วยลด barriers คือ human support (มีคนในครอบครัว หรืออาสาสมัครในชุมชนคอย facilitate: community training, public access points), language assistance, simple interfaces, device compatibility, larger fonts

ปัจจุบันมีกำลังพัฒนา AI มาช่วยเรื่อง mental health in elderly เช่น cognitive monitoring ผ่าน speech analysis, การ input lifestyle ของผู้ป่วยเข้าสู่ medical record อย่างไรก็ตามการนำ AI มาใช้จะต้องพิจารณาในด้าน ethical issues ได้แก่ privacy, bias, and transparency ซึ่ง roles ของ AI ไม่ได้นำมาใช้เพื่อแทนที่จิตแพทย์ แต่นำมาเพื่อ augmentation ซึ่ง WPA กำลัง develop guidelines ในการใช้ AI ซึ่งคาดว่าจะเสร็จภายในสิ้นปีนี้

Diagnosis and management

มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับ Red flag signs ที่ควรสงสัย Frontotemporal Dementia (FTD) คือ

1. First onset of psychosis ในช่วงอายุ 50- 65 ปี การติดตามระยะยาวอาจพบว่าผู้ป่วยอาจมีอาการของ FTD ตามมา ซึ่งเกี่ยวข้องกับ C9ORF72 gene mutation (50% of FTD cases are familial, often autosomal dominant, with key mutations in C9ORF72, MAPT, and GRN; C9ORF72 is notable for presenting with midlife psychosis mimicking schizophrenia)
2. Sudden emergence of artistic abilities in non-artists can be an early sign of temporal lobe atrophy in FTD, potentially due to de-repression of nonverbal skills

Bedside frontal assessments ที่มี Ecological validity ระหว่าง test performance กับ real-world behaviors ซึ่ง test ดังกล่าวได้แก่ anti-saccade testing, forced grasp, motor persistence, problem-solving tasks, clock drawing, brainstorming, cognitive estimation, sequencing tasks, และ go/no-go tasks

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ Brain stimulation ในการรักษา Treatment-resistant depression (ECT, TMS, and Vagal nerve stimulation: VNS) ECT has highest efficacy, especially in older, psychotic, or severely depressed patients ปัจจุบันมีแนวโน้มนำ VNS มาใช้ในการ maintainance ในผู้ป่วยที่ตอบสนองดี แต่ไม่สามารถ taper ECT ได้

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึง Lifestyle psychiatry ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญใน WPA Action Plan 2023-2026 ที่ integrates healthy behaviors (exercise, diet, and sleep with religion and spirituality) โดยย้ำถึง spirituality and religion as sources of meaning, coping, and social connection that can be protective for mental health ซึ่งการนำเรื่อง spirituality and religion มาใช้อาจมี barriers ในด้านประสบการณ์และความกังวลว่าจะเป็นการยึดยึดเรื่องศาสนาหรือความเชื่อทางจิตวิญญาณกับคนไข้

II. ประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจในงานประชุม: neuroinflammation, genetics, and personalized psychiatry

หลักฐานในปัจจุบันพบว่า Inflammation (รวมถึง neuroinflammation) จัดเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับ psychiatric disorders and suicidal behavior โดยพบว่า Early life stress and childhood trauma สัมพันธ์กับการเกิด lifelong elevated neuroinflammatory markers โดยพบว่ามี shared loci ระหว่าง inflammatory conditions and suicidal behavior โดยพบว่า polygenic risk scores for autoimmune diseases (e.g., SLE, atrophic gastritis, metabolic syndrome) สามารถคาดการณ์ suicidal outcomes โดยเฉพาะหากมี early life stress ร่วมด้วย

ประมาณ 50–60% ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า มี elevated C-reactive protein (CRP) levels (>3 mg/L) และพบว่า elevated CRP สัมพันธ์กับ poor response to SSRIs ซึ่งกลไกเป็นจากทั้ง peripheral และ central inflammation (microglia activation ใน anterior cortex) นอกจากนี้ยังพบว่าในผู้ป่วยที่มี elevated inflammation markers จะมี gene บางชนิด ที่ทำให้เกิดการ upregulation of interferon signaling and proinflammatory cytokine pathways

หลักฐานสนับสนุนเพิ่มเติมคือพบความสัมพันธ์ระหว่าง psychiatric disorder กับโรค somatic autoimmune diseases (like SLE, multiple sclerosis, rheumatoid arthritis and psoriasis) โดย Psychiatric symptoms มักจะแสดงอาการหลายปีก่อนจะได้รับการวินิจฉัย autoimmune disease ซึ่งมองว่า psychiatric symptoms อาจเป็น early sign ของ immune dysregulation อาทิ โรค OCD พบ autoimmune disease co-morbidity ได้ค่อนข้างสูง และได้พูดถึง red flags sign (Treatment resistant, Rapid onset, Cognitive dysfunction, Hypersomnia, Motor symptoms, Prodromal infection) เพื่อ investigate หา autoimmune disease (CSF-NfL, t-Tau, GFAP) เนื่องจากอาจมี roles ของ immunomodulatory treatments เช่น Rituximab

Novel treatments ที่เป็นที่สนใจสำหรับการประชุมครั้งนี้คือเรื่องของ psychedelics ในการรักษา TRD ด้วยกลไก antidepressant effects ที่เชื่อว่าเกิดจากการกระตุ้น neuroplasticity (BDNF) โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับ 5-HT_{2A} receptors ที่ทำให้เกิดอาการประสาทหลอนปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษเพิ่มเติม

ประสบการณ์ในการเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้เป็นประสบการณ์ที่ประทับใจ ได้ฟังการบรรยายจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ หัวข้อมีความน่าสนใจค่อนข้างเปิดโลกทัศน์และสร้างแรงจูงใจในการศึกษาในวิชาจิตเวชศาสตร์ต่อไป ขอขอบพระคุณทุนสนับสนุนจากสมาคม TSGN เป็นอย่างสูง สำหรับการนำเสนอผลงานวิจัยและเข้าร่วมประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

บรรยายภาคงานประชุมและการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง The Impact of Amyloid Plaques on Hippocampal Asymmetry and Cognitive Function in Thai Older Adults (e-Poster Presentation)

